

ALBINA CARPATILOR

Apare la 15. și ultima fiă-cărei luni, în fascicule de 2 cöle. ABONAMENTUL pentru Austro-Ungaria: pe an 6 fl., pe 6 luni 3 fl., pe 3 luni 1 fl. 50 cr.; pentru România: pe an 16 lei, pe 6 luni 8 lei, pe 3 luni 4 lei. — O fasciculă 25 cr. scđ 70 bani. — Abonamentele se fac la editorul Visarion Roman în Sibiu, la colectanți, la oficiile postale și la tóte librăriile.

Asarmi.

Novelă istorică originală de Jason Bianco.

(Continuare.)

Într'o frumoasă dimineță Asarmi privia la frumsețile naturale dimpregiurul palatului, când rațele aurorei scâlda capitala într'o mare de aur. Regina vădu un cavaler avântându-se spre palat în galopul unui cal arab. Era Hormoz, dar de astă-dată desarmat.

El se presentă pentru a adresa reginei o întrebare categorică: óre posibil este să se împlinescă dorințele lui? Asarmi zmbi mușcându-și buzele. Hormoz se deșteptă ca dintr'un vis și simțindu-și căderea totală se turbură în sufletul său. O tăcere de mórte îi cuprinse pe amândouă. Ochii lor se priviau țintă, ca și când ar fi vrut să-și sórbă unul altuia inima. În acest interval Hormoz se decise a mai face o încercare.

— „Dómnă! Cuget că mă pot mândri de bunele simțeminte ce nutrești pentru mine? Mă pot lăuda că am fost și sunt cel mai fidel adorător a curții, cel mai devotat intereselor patriei și dinastiei, cel mai neobosit luptător pentru drepturile lor. Am primit cu abnegare angagement în cele mai aspre probe; documente despre acesta sunt distincțiunile și ranele mele. Acestea au deșteptat în peptul meu o ambițiune, a căreia victimă voiú să devin, decă meritele mele nu vor apesa nimic în cumpëna considerațiunii...“

— „Ah! satrape, cine ar putea trece cu vederea meritele unui bărbat mare?...“

— „Și totuși ... Dómnă, permite-mi să afirm, că este așa...“

— „Acésta este opiniunea d-tale personală, ér decă o susții serios, atunci trebuie să cuget, că șcii gci tainele...“

— „Opiniunea mea este basată pe esperință. Toți ochii privesc la meritele mele, dar meritatul favor...“

— „Favor! .. Cum să înțeleg? ..“

— „Da. Favorul de a-ți putea mărturisi simpatiile mele ... Iértă-mi, dómnă, libertatea vorbirei...“

— „Favorul avut îl obții și mai departe; despre acésta te asigur pe cuvântul meu de onóre fără să-mi reservesc vre un cuget ascuns.“

— „Înțeleg ... Ochii mei au străbătut în rinza pământului...“

Așa dișe Hormoz și fața lui îngălbini, ochii fulgerau ca două meteori ce cad din cer lovindu-se de stele; și tótă ființa îi era cuprinsă de un cutremur teribil.

— „Ești indispus, satrape? De sigur îți sbóră cugelele departe unde-ți este și inima ... Eí dară, cineva ț-a furat inima?...“

— „Dómnă! Sunt un miserabil ... Condamnă-mă; ér decă par nebun, mă compătimesce...“

— „Asemenea expresiuni“ — reflectézá Asarmi cu modestie — „sunt de regulă efucusul afecțiunilor gingașe ale unor inimi mari.“

— „Să fiú eú mincinos“ — suspină Hormoz alterat — „dar în sínul meu geme o furtună grea și ca să o sting și să mă tráesc, îți declar un asediú cavaleresc, ca să-mi pot sevêrși rolul...“

Regina ficsă ochii admoniători asupra satrapului.

— „Eí bine, Dómnă, eú cuget că tótă creatura ce are o stea în cer, trebuie să aibă una și pe pământ...“

— „Așa este! Eú am avut trei stele pe pământ, acum ele sunt în cer ... În lume nu mi-a rămas alta, decát să mă înalț până la ele.“

— „Ah!“ esclamá Hormoz, — „decă tóte nimfele lumii ar fi așa de ingrate la lamentele inimii suferinde, atunci mai nainte de a privi în ochii lor ar trebui să te pregătești de mórte ... Adio! Ba nu, la revedere!“ —

Hormoz iritat în gradul cel mai înalt se depártă

mângându-se cu speranța, că în ziua de mâne sôrele îi va resări mai grațios.

În nóptea aceleesi zile, Asarmi chiâmă pe Narisa la sine și-î legă de suflet tótă grija curții pe un timp neho-tărit — așa dicea ea — până ce va face o excursiune prin provincii. Narisei îi trecu prin gând ceva întristător; ea dise:

— „Sarcina ce mi-o dai mi-este mai scumpă decât lumina ochilor mei, dar ași dori să te lași de acéstă călătoria, că . . . .“

— „Óre căđut-am în prepus? ..“

— „Îmi vine curiosă călătoria acésta, cunoscându-ți natura . . .“

— „Nu te sfieși a-ți face nișce idei atât de ciudate? Mărturiseșce! ..“

— „Eú? Eú nu mă sfiesc a mărturisi, că inima Asarmi este un diamant ce nu-și schimbă colórea în veci.“

Asarmi lăcrimă și cuprinđend pe amica ei în brațele sale o sărută pe frunte; apoi amicele se despărțiră.

Nóptea era întunecósă; abia zăria ochiul obiectele la un pas. Asarmi îmbrăcată în vestminte de tot ordinare părăsi palatul în liniște, fără a fi observată de suflet de om, și în puterea nopții își căută adăpost în munții din nordul Persiei, unde doria să aibă câte-va zile libere de atacurile lui Hormoz. Ea compătimi pe satrap ca pe un sclav al patimilor incorigibile și cugeta, că absența ei va fi pentru el aceea, ce a fost miseria pentru fiul rătăcit.

Asarmi se simția respirând mai ușor în singurătatea sa în adâncul munților, deși locuința-î era fôrte tristă, o speluncă mucedă și mușchiosă, plină de liliaci și paseri de nópte, ce țineau adunări neîntrerupte; nutremântul ei era fôrte sêrac: rătăcini și apă rece . . . Singura bucuria a sufletului ei era să privească ziua sôrele, ér nóptea luna și secele, care suriđându-î încântătoare păreau că-î șoptesc în taină:

„Stea din cer căđută 'n lume,
Prinde-ți sborul ér napoi,
Că-cî de când te-ai dus, scump nume,
Crescură 'n a tale urme
Norî de jale preste noi.“

Era o nópte spăimântătoare. Cerul pierdut în nori grei arunca în spațiu fulgerele scînteiatore, care lovindu-se de piscurile munților prăvăliau stâncile în abisurile văilor; eterul întreg gemea sub lovitura fulgerelor și vêrsa torenți de lacrimi. Asarmi retrasă în fundul spelucii asculta revoluțiunea naturei rugându-se cu inima înălțată la țeitate; éră când reapăru ziua în tótă frumseșea sa, regina eremită ieși din speluncă salutând aurora cu glas mulțamitor:

„Cer! speranța vieții mele
Din furtuna nopții grele
M'a scăpat amorul têu.
Ah! te rog, luceșce-mî mie
Peste și cu bucurie,
Fii scut sufletului meu!
Inima mea te adoră;
Gândul meu la tine sbóră,
O prea dulce Dumneđeu!“

Așa cânta Asarmi ieșind din speluncă, la gura căreia așteptău două vênători tăcuți cu arcurile încordate. Din privirile lor agere se putea observa că așteptă o pradă dorită, dar frica era desemnată pe fețele lor, că-cî prada era fantoma codrilor, spaima lumii, ce aduce seceta, tem-

pestele, ciurma și totfelul de rele. Asarmi apăru la gura speluncii, cum apare o nimfă răpitoare din adâncul mării și face de se opreșce sôrele în loc ca să o admire.

— „Frate! unde ești?“ — strigă unul dintre vênători săgetat în suflet de frumseșea fantomei.

— „Ești pierdut? Te-a fărmeecat?“ — întrebă al doilea nu mai puțin lovit de aparițiune.

— „Nu, frate; dar nu am putere . . . .“

— „Ah! . . . mórte acestei ființe periculóse . . . Sai și-ți rêsbnă . . . Prinde-o . . .“

— „Frate, încungiură păcatul . . ca să nu cadă sângele ei asupra noastră . . .“

— „Nu! Mórte ei! . . . Ea este urzitórea relelor ce dau peste țera . . Veđi, cum s'a prefăcut în spirit bun ca să ne lege inimile și să ne răpescă mințile . . Mórte ei! . .“

Asarmi ședea neclintită și cu pêrul sêu își acoperise fața.

Un vênător se aruncă asupra ei, ca un tigru asupra victimei pândite, și o legă cu mânila la spate. Apoi amêndou vênătorii îi acoperiră fața și ochii cu o blană și luându-o între ei o petrecură la larg, croind planuri peste planuri cu ce mórte să fiă pedepsită. Se deciseră să o ducă înaintea reginei; acésta va pronunția peste capul acestui spirit rêu sentința de mórte, care se va esecuta în prezența poporului întreg, ca un act sêrbătoresc public, ca să șcie tótă țera că s'a mênțuit de ea. Era un spectacul trist, cum mergea fantoma Asarmi între vênători, însoțită de mulțimea poporului ce-o înjura, o scuipa și lovia cu pietri. Așa ajunse ea la palatul regesc. Aci o întâmpină Narisa în numele reginei.

— „Ce voiți cu acest monstru?“ întrebă Narisa.

— „Am prins fantoma codrilor, urzitórea relelor publice și voim să o aducem ardere țeilor, — cu permisiunea reginei“ — rêsponse un vênător.

— „Regina nu e acasă“ — adause Narisa.

— „Nariso! . . .“ esclamă Asarmi într'un ton plângător.

— „Ah! Dómna mea! Regina Persiei! ..“ strigă Narisa avêntându-se cătră Asarmi și deslegându-î ochii și mânila. Asarmi apăru în ochii publicului, cum apare sôrele de sub un nor negru, și fu condusă în palat.

Apoi urmă o scenă înfiorătoare. Poporul, ce adora pe Asarmi, vêđendu-o insultată de vênători, se porni cu tótă furia în contra acestor nefericiți, cariî cercau să încunjure pericolul. Cu tóte că însăși regina făcea semn din ferestra palatului să se depărteze mulțimea și să dea bună pace greșiților, aceștia căđură jêrtfă furiei poporului și numai atunci se prefăcu șgomotul în strigăte entusiastice: „Să trăescă Asarmi, regina Persiei!“

Inoptase, și într'o odae a palatului licăria o lumină, a căreia blânde rađe străbăteau prin ferestre. Acolo, Asarmi și Narisa își povestiau suferințele de când nu se vêduseră.

— „Ah! așa-mî vine să plâng, scumpa mea dómna, ascultând câte rele au lovit fruntea ta dela despărțire. Pentru ce a trebuit să părăsești fericirea și să o schimbi cu amărăciunea pustietății?“

— „Pentru liniștea sufletului, ce nu face omul în lume? Decât a fi tot turburată și . . . , mai bine este în singurătate; beî lacrimi în loc de apă, mănâncî érbă în loc de pâne . . numai castitatea vieții să rămână nevătămată... Hormoz este urzitorul rătăcirii mele. Am voit să-mî mân-

tuesc sufletul de cercare și lui Hormoz să-î procur liniște... L'ăi văd? Era nebun! Dar acum ce face? ... S'a mai schimbat? ..."

— „Oh! tare... tare... Hormoz a abdis de tôte.“

— „Am gândit eă, că lipsa mea va fi pentru el fôrte salutară.“

— „Sêrmanul satrap!.. Ți-aduci aminte, când Țicea că el își șcie sfêrșitul Țilelor lui? ...“

— „Cum! Ce Țici? .. Satrapul e mort? ..“

— „Ah! e mort .... Dar nu mă mai întreba, mi se întunecă lumina ochilor .... cerul îmi pare că se sdrobeșce și cade pe capul meu ...“

— „Ce spui? ... Tu l'ăi omorit? ...“

— „Étă arma, care l'a lovit ... Dar lasă, a meritat-o. El a fost un șerpe, care a mușcat onórea ta, și a otrăvit fericirea mea. Mî-am rêsrunat onórea. Și decă acesta e un păcat strigător la cer, după mórte îmi voi lua respłata pentru acéstă faptă ...“

— „Oh! Nariso, Nariso! .. Și tu poți să ai inimă crudă? .. Tu vei fi judecată de tiranul Jegus. Du-te măi bine în lume până unde te vor duce ochi. Când te va ajunge dor de mine, priveșce la sóre ori la lună și în aceste oglinde cereșci ne vom vedea amêndouă.“

— „Primesc cu bucurie sfatul iubitei mele. Merg să mă pregătesc.“

Narisa se depărtă în odae sa. Acolo scrise o carte și o luă la sine. După câte-va minute ér veni la Asarmi.

— „Dómna mea! Să te privesc acuma cu ochi plini de lacrimi, să te privesc în óra ultimă, să-mi întipăresc chipul têu în suflet, ca să te am tot cu mine ... Tôte-mi sunt pregătite. Plec ... Adio!“

— „Spiritele bune să te apere! Fi tare de suflet și speréză că decă în acéstă lume nu ne vom măi reve-dea, după mórte tot ne vom întêlni .. Adio, scumpa mea amică! ..“

Amêndouă plangeau. Se îmbrățișeră și după sárutări fierbinți Narisa părăsi palatul plin de suferință ...

Asarmi se așeă la masă, chiamă la sine pe toți argații curții și sub cea măi grea pedépsă îi provocă să-î descopere asasinarea lui Hormoz.

— „Grațiosă dómna!“ — Țise unul — „eă am cu-

noșcință despre tristul incident. Hormoz a vătémát onórea dómnei Narisa, acéstă din rêsrunare l'a ucis cu pumnarul sêu propriu. Cadavrul a fost transportat afară de cetate și înmormêntat într'un loc ascuns.“

Asarmi ceru să se aducă cadavrul. Porunca fu împlinită. Cadavrul era încă întreg și bine conservat; argații îl așezară într'o chilie separată pentru acest scop. Apoi un argat fu însărcinat să ducă veste lui Jegus despre mórtea părintelui sêu. Acest sol fatal plecă îndata la drum.

Dar Narisa unde era? Ea luase lumea în cap ... Îmbrăcată în costum bărbătesc, călare pe un roib arabic, sbura peste hotarale provinciilor fără frică de nălucile nopții, că-cî ea era deja vëlva nălucilor. În crepêtul zorilor ajunse la hotarul Carasoniei unde se întindeau castrele lui Jegus. Aci se opri. Sentinela dede semn. Jegus ieși din cort și se apropiă de Narisa.

— „Generale, cum te numeșci?“ întrebă Narisa, deși recunoseu pe Jegus.

— „Eă sunt Jegus, fiul lui Hormoz, satrapul Carasoniei.“

— „Te salut, generale, și să șci că minutele acestea îți vor rămânea etern în memoriă.“

Așa Țise Narisa întinđend lui Jegus o carte închisă. Jegus nu avu vreme să șcie cuprinsul cărții; el era răpit de frumșeța și de dulcêța vorbelor trâmisului suspect în ochi sêi. Ar fi dorit să nu se măi despartă de el.

— „În viéta mea nu pot Țice că am fost fericit, dar acuma ași fi cel măi fericit, decă ai voi să-mi fi óspe măcar pe trei Țile,“ — Țise Jegus.

Narisa, cređend că e trădată în ochi generalului, strînse roibul în pintenî promițend lui Jegus că pe la sfințitul sórelui se va rentorna, să o așepte, — și dispăru ca un meteor. Jegus rămase trist, preocupat de mi de cugete: cine a fost nunțiu? ... de unde venia? ... unde mergea? ... óre veni-va înapoi? ... pentru-ce nu l'a reținut? ... Trebuia să fiă o Țină ... și a pierdut-o prin prostia sa ... Astfel de idei robiseră mintea lui Jegus încât nu măi șcia, că acea Țină fatală i-a dat și o scrisóre; nu, că-cî Jegus era demnul fiiu al lui Hormoz ... i-ar fi plăcut să prindă tôte stelele ...

(Finea va urma.)

Dacii¹⁾.

Studiî populare de Iosif Popescu.

II.

Dacii și Geții, fiind frați, vorbiau aceeși limbă, aveau acelêși datine și moravuri. De aceea autorii vechi au și confundat numele Geților cu al Dacilor și vice-versa.

Datinele și moravurile, pe care le vom ștudia, vor fi dară daco-gete, cu atât măi vêrtos că regelui Boerebiste i-a succes a întruni cele dêu seminții înfrățite și a forma un imperiū puternic.

Îmbrăcăminte Dacilor consta din nădragi (lat. bracca), și dintr'o tunică de piele fără mâneci, lungă până la genunchi și strînsă la mijloc cu o cingătoare, de care era atêrnată o măciucă și un cuțit. Pe columna lui Traian se vêd Daci bărboși îmbrăcați astfel și înarmați cu arc, săgeți

și scuturi rotunde. Unii sunt cu capetele descoperite și se luptă cu o sabiă mare în formă de secere; alții portă cojoce scurte pe de-asupra hainei, ca și Șciții, ér pe cap au căciuli înalte și ascuțite la vêrf. E probabil, că acéstă diferință mică în îmbrăcăminte provine din împărțirea Dacilor în dêu clase sociale: nobili, cari purtau căciuli, și cei nenobili, cari âmbław cu capetele descoperite.

Portul femeilor dace era ia cu mâneci, sinósă, încinsă și lungă; peste ea o mantă ca toga romană. Învêlitórea capului era de in, legată cu cunună de frunđe, și spêndurând pe umeri și pe spate.

Nutremêntul Daco-Geților se compunea din carne fiertă, lapte și brânză de cal, și din mîere. Vênatul încă era abundant în pădurile Daciei. Este evident, că pe când erau Daco-Geții încă în stare de nomađi, vênatul și pes-

¹⁾ Veđi „Albina Carpaților“, numerii: 5, 6 și 7 anul 1879.

cuitul au fost mijlocele lor de nutremente principale. Mai târziu, când deveniră stabili și agricultori, preferiră carnea de bou său de vacă cârni de cal.

La început Daco-Geții duceau o viață foarte simplă, erau moderați în mâncare și băutură. Aceasta o probă următoarea acțiune emblematică: „Regele Dromichete, după ce prinse pe Lysimach¹⁾ îl invită la un ospet de sacrificiu, unde erau două feluri de servicii. Lysimach și tovarșii săi, ședând pe covora frumoasă, luate de Dromichete dela Macedonenii învinși, aveau înainte-le bucate delicate și vinuri alese, în blide și cupe de aur și de argint. La altă masă Dromichete cu ai săi, ședând pe rogojină, mâncau bucate ordinare. La finea ospetului, regele get întrebă pe șeful macedonen: care masă fuse mai bună. Lysimach răspunse, că aceea fuse mai bună și mai bogată, la care mâncase el însuși. Atunci Dromichete îi observă, că ar fi trebuit să se abțină de a ataca un popor sărac, care trăește într'un mod mai puțin plăcut, decât Macedonenii.“

Mai târziu atingerea cu Grecii îi corupse. Pe la anul 50 a. Chr. când ajunse pe tronul get Boerebiste, care uni Daci cu Geții într'un singur stat, găsi națiunea sa slăbită și aprăpe enervată prin lăcșuri și trândăvia grecă. Preotul său soluș deilor Decheneos, care se crede, că a învățat în Egipt învățături secrete, înființă un oracol și jucă rolul lui Zalmoksis, pentru a-și regenera națiunea. Acești două bărbați avură curajul, energia și mintea ca să desbere mai întâiu pe Daco-Geți de moravuri străine și apoi să aprindă în ei spiritul de conchistă. Poporul încetă de a mai bea vin, și la porunca regelui și cu deosebire a profetului său nimici viața de via. Apoi se obișnuie la moderațiune, se deprinse în arme și sub comanda lui Boerebiste făcu incursiuni în provinciile învecinate.

Locuințele Daco-Geților statorniciți constau din case construite din trunchi de arbură aședate unul peste altul, formând un oblong, acoperit cu stuf său cu pei. Pote de acolo vine numele reședinței lui Decebal: Zarmi-tzecket-husa său Skalmi-thakit-hus (locuința acoperită cu pei).

Întrearea caselor, care erau toate cu fața spre răsărit, se afla sub fațada orientală; în fața ușii era locul de onoare aședat între două prăjini, care ieșiau de-asupra coperișului și erau simbolul locuinței. De fiă-care locuință se ținea la agricultori o bucată de pământ, orientată în același mod.

La Daco-Geți, ca și la Sciți, se aflau la început două clase sociale: nobili și omenii liberi, la cari se adăogară mai târziu servii. Aceștia erau străini cumpărați său prizoneri de rebel, cari nu făceau parte nici din familie, nici din trib²⁾, nici din națiune³⁾. Ei serviau nobililor și omenilor liberi, erau o proprietate la discrețiunea stăpânilor. Sclavilor li se tăiau cordele picioarelor și brațelor.

Omenii liberi, mai puțin bogați decât nobili, posedau o locuință, de aceea se numiau domiciliați, cu locuință.

Mai târziu familiile nobile luară un caracter tot mai sacerdotal, și atunci se deschilinară tot mai tare de omenii liberi. Regii la rândul lor se deschilinară de familiile nobile. Femeile n'au guvernat la Daco-Geți, la cari regele se alegea câte-odată, dar nu era nici odată absolut.

Între jocurile Daco-Geților se număra alergarea cu cai ca cea mai alasă petrecere. Veniră apoi săriturile, care căpătând o cadență se prefăcură în danțuri, și adică danțuri resboinice ca la toate poporele primitive. Era dar natural ca forța fizică să aibă la ei o importanță capitală. Daco-Geții își puneau în ea onorea lor. Ori-ce om liber își socotia un punct de onoare să fiă tot înarmat și gata de bătae; era brav pentru sine și leal pentru alții, dar față cu inimicul înlocuia dreptatea cu viclenia.

Tot cu acest simț de onoare se confunda la ei și dreptul; cel mai tare avea dreptate. De aceea prădarea, despoierea nu erau desonorătoare; numai cei de un sânge erau cruțați și protegeți. Judecata se făcea sub cerul liber, în fața sorelui, înainte sabiei, simbolul deității. Pentru acusat se stabili lupta judiciară, judecata destinului.

Aceste idei n'au împedat însă ore-care dezvoltare spirituală. Pedagogii daco-geți erau preferiți la Athenieni pentru fidelitatea și inteligența lor.

Daco-Geții purtau negoț cu piei și ambră (chihlibar) galbină. Ca industrie își construiau mai întâiu lucrurile trebuincioase lor: arme, locuințe, cară, instrumente de bucătărie și de sacrificiu etc. Ei nu cunoșeau la început decât aurul și arama; mai târziu învățară a exploata fierul.

Pentru musică se serviau de un instrument musical, un fel de citeră, ér poesia lor era lirico-epică. Poetii, ca omeni cu limba mai deslegată, erau considerati și ca oratori; de aceea se întrebuntau foarte des ca ambasadori.

Limba poporelor getice era la început dură, ca cea scotă, din care s'a născut. Dar acest idiom fu influențat prin limbile de origine camară, îndată-ce poporele getice veniră în atingere cu Tracii și cu Celții. De aci limba lor capetă mai multă eufonia, consonantele dure se muie.

Daco-Geții aveau datina de a grava său a zugrăvi caracterele pe scórta albă a mestecănelui. Scriptura runică era vechia scrisore a lor.

III.

Religiunea Daco-Geților se afla încă în stadiul de fetișism, adică adorarea obiectelor, puterilor și fenomenelor naturei.

Cel mai mare dintre deii, părintele deilor, trebuia să fiă Cerul, care a atras mai întâiu privirile omului primitiv. Acest deii, care se trăgea dela Sciți, purta numele de Tivus (strălucitor). La Daco-Geți deveni Tius și era antropomorf, adică asemenea omenilor, părintele deilor și deul rebelului.

Plóea și Furtuna, care la început erau atribute ale Cerului, veniră la Daco-Geți deii deosebiți, sub numele de Firgunis (deii furtunei) și Vóthus (deii vânturilor).

Firgunis combătea demonii secetei, Thursii și Jotnii, de aceea, de câte-ori isbucnia vre o furtună, Geții își îndreptau săgețile către nori, pe cari voia să-i mănance acei demoni. Astfel poporul venia în ajutorul deului.

Vóthus, deii vânturilor, deveni mai târziu deii suprem, părintele deilor și al omenilor.

Pământul, care avea atăta importanță cu deosebire pentru agricultori, încă fu divinizat sub numele de Ariatha său Airtha (pământ arat). Pământul era și nevasta Cerului, și după ce acesta căpetă atributul de Firgunis, nevastă-sa încă se numi Firgunia.

¹⁾ Rege macedonic, succesorul lui Alecsandru cel mare. Acesta s'a întemplat la anul 292 a. Chr.

²⁾ Reuniunea mai multor familii ieșite din aceeași familie primitivă. —

³⁾ Tote triburile reunite.

Réservoir Zulu la pândă. (Pag. 367).

Sórele, numit de Sciți Targi-tavus (strălucitor prin disc), era fiul Cerului și al Pământului. La poporale gete sórele deveni femeia și căpătă numele de Saulia séu Sauli, mai târziu Sauil și Sól. Saulia era nevasta dîlei și purta epitetul de Raskva (repede). Ea călăria armăsarul ceresc și ieșea în toate diminețile din Orient, care se numia: porțile calului ceresc.

Moștenitorii principali ai lui Targi-tavus erau: Balthus, Skalmoskis, Irmuns și Ifurings, care la început erau numele epitetice ale lui Targi-tavus.

Skalmoskis căpătă la Daco-Geți mare importanță că-cî deveni singur zeul Sórelui. Numele lui vine de acolo, că poporale de seminiță getă își inchipuiră zeul sórelui îmbrăcat într'o pele (skalmus = pele). Adăogându-se la Skalmus terminăciunea getă skis, se născu Skalmo-skis (grecește Zalmoksis). Ca moștenitor al lui Targitavus el se confundă mai târziu cu Firgunis.

După cum spun istoricii greci, Skalmoskis séu Zalmoksis a fost un filosof, care a trăit cam cu 600 de ani înainte de Christos. El a fost elevul lui Pythagoras și întorcându-se în patriă a dat națiunii sale legile numite belaginês (aședăminte). El a dat poporului séu ideile de fericire dincolo de mormânt și de nemurirea sufletelor, așadar a deșteptat în el dorul fericirii vecinice, și nefrica de mórte. Se dice că Zalmoksis pentru a proba, că într'adevăr există o viață după mórte, și-a săpat în pétră un mormânt provădit cu un canal ascuns. Apoi s'a făcut mort și s'a lăsat să fiă înmormântat. El fu jelit ca mort, dar după patru ani se rentorse în mijlocul poporului, fu adorat ca un om renviét și divinisat. Skalmoskis primia la sine după mórte pe fiii și adorătorii săi, ér răsboinicii erau soții săi de arme. În privința lui Zalmoksis dară ar fi existat la Daco-Geți și divinisarea ómenilor, ceea-ce este un progres în religione. Dar acesta e singurul exemplu de divinisarea ómenilor și e foarte probabil, că acest Skalmoskis-om era numai un profet al zeului și a transmis poporului séu numai învățăturile căpătate dela Skalmoskis-zeu. Ori cum ar fi, Skalmoskis era capul și judecătorul națiunii, zeul prisosului și al fericirii. Ca zeu inteligent (geta) el era considerat ca președintele profetirii, al medicinei și al poesiei. Fiul séu era Astreus, stéua dimineții, trunchiul rasei omenești, simbolul începutului, precum stéua serii era simbolul sfârșitului.

Skalmoskis avea atâta importanță la poporale gete, încât chiar Luna, care la Sciți purta numele de Artinpaza (zeiță productrice), căpătă la Daco-Geți atributul de Skalmoskis (purtătoare de pele), titlu împrumutat dela frate-séu. Zeița Skalmoskis era vânătoare și răsboinică, protectrița eroilor, pe care-i primia la sine după mórte. Ea presida și la producțiune, familie și bună-stare, era zeița amorului conjugal. Mai târziu deveni și zeița divinațiunii (profetirii) și avea preotese, care se ocupa cu divinațiunea și cu magia. Fecioria nu era o condițiune indispensabilă pentru a face parte din sfetnicele sanctuarului (Alhi-rûnas). Din contră aceste preotese duceau adesea o viață foarte licențioasă.

Părinții lui Skalmoskis erau la Daco-Geți Apa și nevastă-sa. Apa purtase la Sciți numele de Vrindus (isvoritor) și avea o nevastă, care purta același nume. La Daco-Geți zeul căpătă numele de Hagunis séu Vili (plăcut), ér soția sa păstră numele de Vrindus. Hagu-

nis se confundă foarte des cu Skalmoskis. El mai avea și atributul de Mihmis (picurătorul) și locuia în lacul ceresc.

O fică a lui Skalmoskis, zeul sórelui, era Focul, care la Sciți purta numele de Taviti (căminul) ér la poporale gete se numi Theuth, apoi Thiuth. Zeița Thiuth era protectrița națiunii și a tuturor lucrurilor ce se țineau de națiune. De aceea triburile gete se și numiau pe sine Thiuthi-dai (fiii națiunei). Ea învăță și pe Skalmoskis să dea legi poporului séu. Dar atribuțiunile zeiței Thiuth trecură curând la zeița Skalmoskis, numită pentru aceea Hlôdvinia (amica ardețorului).

În sfârșit Oceanul încă era unul dintre zeii adorați ai Daco-Geților. Marea purta la Sciți numele de Thamis séu Thami (spăimântătorul). La Daco-Geți se schimbă în Samis și Tomis, care dede și numele unui oraș maritim principal al Geților. Mai târziu, când aceste poporale nu se mai temură de Ocean, acesta căpătă numele de Agis (șerpe oceanic), deore-ce oceanul se considera, că încungiură pământul ca un cerc, și că e locuit de un șerpe gigantic. Sub atributul de Gumis (încunjurător, protegător) oceanul se adoră ca părintele pământului.

Acestea erau zeitățile principale ale Daco-Geților.

La aceste poporale mai existau unele ființe mitologice, provădute cu o putere supra-omenescă, dar care nu erau adorate ci mai mult temute și urgisite. Acestea erau niște demoni rău-făcători, Thursii și Jotnii, spiritele secetei, cu care purta resbel Firgunis, zeul furtunei, séu mai târziu chiar Skalmoskis.

De cultul zeului și zeiței Skalmoskis se țineau și Narnele, care locuiau în lacul ceresc, ér Hagunis și Vrindus aveau în cultul lor Walkyriile, care locuiau în ape. Atât Narnele cât și Walkyriile aveau picior de lebădă și se îmbrăcau în pele de lebădă.

Geniile protectori mai întâiu ai familiei și mai pe urmă ai țării erau Dvergii (piticii). Aceștia erau venerați dar nu adorați.

Până când Daco-Geții erau nomazi, n'aveau locuințe pentru exercițiul cultului lor. Zeii, reprezentați simbolice séu prin icône grosiere, se aședau sub un cort de nule și de pei. Când triburile se aflau în mers, purtau în fruntea rangurilor un cort, care servia drept sanctuar.

După ce triburile se statorniciră, sanctuarul divinității deveni o imitațiune a locuinței șefului séu regelui. Aceste locuințe erau un fel de corturi construite destul de solid, acoperite cu pei, și aședate în mijlocul unui cerc închis. În mijlocul cortului, în care locuia divinitatea, se afla o masă de sacrificiu. Câte-odată sanctuarul era încungiurat de o fortăreță, ér tesaurul public se închidea în el.

Preoții, mijlocitorii între divinitate și între ómeni, erau la început capii familiei séu ai triburilor; ei presidau la sacrificii, care tot-déuna erau însoțite de rugăciuni. Mai târziu preoțimea luă un caracter mai sacerdotal, fără însă a forma o castă. Multe familii nobile deveniră sacerdotale și erau considerate ca ieșite din zei. Preoții purtau pâlărie ca și nobilii și mai târziu această distincțiune servi a le da numele de: Purtători de pâlărie.

Sacrificiile, pe care la început le esecutau preoții, cădură mai pe urmă în cercul de activitate al femeilor jertfitóre; acestea omorau victima sugrumându-o séu lovindu-o cu sabia.

Sărbătorile cele mari erau solstițiul de érnă și ecvi-

noaptea de primăvară. Atunci se sacrificău sora lui ca și albi; înaintea victimei ucise se făceau și rugăciunile către zeu. După sacrificiu venia un ospet, la care se bea mai mult decât se mânca.

La ocaziuni străordnare se sacrificău și oamenii, cu deosebire prizoneri de război. Acesta se făcea tot la trei săptămâni la cinci ani când erau mari sărbători, unde se făceau sacrificii, consacrațiunii și rugăciunii publice. Sacrificiul de oameni deveni indispensabil, după ce un profet al lui Skalmoskis, întorcându-se din lumea cealaltă, spuse poporului că zeul dorește să i se trimită tot la cinci ani soli, cari să-i transmită dorințele poporului. Tot din această epocă, creșterea Daco-Geții că morții trăiesc în lumea cealaltă, și că sufletele lor, îmbrăcându-se într-un corp nou, se întorc în lume, cu deosebire decât se pronunță unele descântece; de aceea se ospetau și se veseliau ei la înmormântări.

La Daco-Geții întâmpinăm nu numai divinațiunea, dar și profeția și inspirațiunea. La ei se află oameni, cari aveau legături cu deitatea și treceau de profeți și inspirați. Inspirații duceau o viață ascetică și purtau numele de Bine-cu-vântați. Regii îi trăgeau în partea lor, pentru a-și întări puterea prin autoritatea profeților. Aceștia deveneau astfel sfetnicii regilor, cum a fost Skalmoskis prin secolul al 7-lea a. Chr. și Decheneos pe timpul lui Boerebiste, er mai târziu Dekeballus, supranumit Diurpaneus (tristul), căruia suveranul său îi cedă și tronul.

Astfel fu acest popor brav și războinic, care știu

prin faptele sale să stăpânească admirațiunea nemurilor. Măreța Romă, stăpâna lumii, trebui să se închine înaintea unui mic nem, dar care era mare în suflet. Neînvinga fu învinsă.

TrEBUI să vină un împărat ca Trajan pentru a înfrânge pe un erou ca Decebal. Trebură două expedițiuni și armate numeroase pentru a culca la pământ un popor născut din zei. Și atunci regele acestui popor și nobilimea sa eroică preferă moartea înaintea rușinii de a fi făcuți sclavi. Niște oameni, cari își omorau femeile, copiii și bătrânii mai bine decât să-i lase a cădea în mâinile inamicului, erau demni de un Brutus. Un popor întreg avea dar virtuțile, pe care Romanii le-au admirat la oameni singuratici.

Acest popor a fost zdrobit dar nu s'a stins. El a trăit mai departe, s'a amestecat cu coloniile romane, și-a pierdut din obiceiurile sale, și-a pierdut limba, dar a împrumutat noilor veniți elemente din ele.

Din acest învins măreț și din acest învingător sublim s'a născut un nou nem, care a dormitat mult timp, n'a știut de unde se trage, a lăsat pe străini să-l insulte și să-l asuprească. Dar odată fanfara războinică a resunat, sângele roman și dacic, stăpănat prin nenorociri, s'a aprins de un nou foc și din nou a uimit nemurile prin faptele sale. Acest popor, vârstar din două popore de origine divină, acest popor, care a suferit atâta fără să piară, acest popor care în multe rânduri a fost zdrobit dar nu s'a stins, ci trăiește și va trăi cât lumea, acest popor este: poporul român!!!

C i d

după romane spaniole compus de Johann Gottfried de Herder, tradus verbal în metru original de Vasile Mihail Lazar.

Cid la Valencia și la Morte.

(Continuare.)

Domnului și lui Sânt-Iacob
Mulțămindu-i de ajutorul,
De puterea ce i-o dede
Să câștige-astfel de lupte
Și să nvingă-atâția Mauri
Și să cucerească forturi
Și cetăți ca nimeni altul —
Căci era scutit de Domnul
Și de-archiapostolul, —

Trăia Cid, lăzind în lume
Spaimă și-admirațiune,
În Valencia cu Ximena
Și-ale sale două fete,
Dona Sol și Dona Elvira,
Decât lumea lui mai dragă.

Prin Castilia al său nume
Minunate șiruri lățeșce,
Până ce două fii de conte,
Conți avuți de Carrion,
Merg și rog pe Don Alfonso
Să le dea 'n căsătorie, —
Fiind frați — pe amândouă
Nobili fete-ale lui Cid.

Neaflând Alfonso piedici
La logodna cea bogată,
Pofti pe Cid la Raquena,
Unde-i spuse multe laude

Pentru faptele-i mărețe,
Pentru lupte și isbânde.
Cid de toate sémă-i dă.

„Ai îmbătrânit cu totul,
Bune Cid,“ îi dice-Alfonso.
Cid răspunde: „mare rege,
Numa-atâtea griji și lupte
Sunt de-ajuns să 'mbătrânești.
Nici o zi n'aveam repaus;
Însă după toate-acestea
Câștigatu-ți-am Valencia
Cu-ale ei frumseți și bunuri,
Rege, ărași este-a ta. —“

„Bune Cid, a ta să fie,“
Dice-Alfonso, „căci mi-ajunge
A unui vasal mărire
Și onoarea unui duce,
Precum n'au alți domni creștini.
Pentru ale tale fiice,
Ași dori bărbați cu stare.
Chiar acum două frați veniră,
Conți avuți de Carrion,
Să le cêră dela mine.
N'ar fi rea căsătoria
Și stau bun pentru urmări.“ —

Dice Cid: „sunt ale tale,
Bune rege, și Ximena

Tot a mea voință-o are.
Preaiubitele-mi copile,
Rege, ți-le 'ncredințez.“

Venind și-ambii conți la densus
Lui Cid mânilor-i sărută.
Regele 'n Castilia plécă,
Spre Valencia plécă Cid.

LVII.

Cu el plécă conții tineri
Amândouă de cătră rege
Șoți pentru-ale lui copile,
Er lui gineri dăruți.
Veseli-i primi Ximena,
Vesele-ale ei copile.
Alvar Fanez le dă 'n mâna
Șoților, er preasântitul
Archiereu le cunună.

Se 'ntocmesc pompoșe jocuri
Ostășesci, deprinderi mândre;
Se desfata la sêrbare
Toți creștinii și toți Maurii.
Oh! o rea 'ntemplantare strică
Și plăceri și veselii!

Un leu strașnic, ce de mult timp
L'avea Cid la sine 'n curte,

Păzitorilor le scapă
 Și spre cei două conți alérgă,
 Par' că-ar fi goniți anume —
 Cid atunci chiar dormita, —
 Masa resturnând-o sbiéră
 Gróznic. În a sa sberare
 Cid pe-un scaun sare iute
 Și slobóde-un glas puternic;
 Cât îl vede și-i aude
 Leul glasul lui de fier
 Plécă éráși inapoi.
 Paliți și 'ngroziti de mórte
 Se trag conții la o parte
 Cređend că spre-a lor ocară
 Astă glumă s'a făcut;
 Tot așa credea și unchiul,
 Ce la nuntă i-a 'nsoțit;
 Se unesc să-și iea adio
 Cu soțiile să plece,
 Dând copilelor rêsplata
 Care n'ar fi fost în stare
 S'o dea însuși tată-séu —
 O infamă plásmuire!
 O ce vîndetóri mișei!

Vin la Cid să-și iea adio
 Améndoii cu umilință,
 Plec spre casă să serbeze,
 Precum tatăl lor dorește,
 Nunta cu miresele.

Cid, uimit de-a lor purtare,
 Nu credea 'n mărețu-i suflet
 De mișei pe nice unul,
 Ci lipsiți de creșcere.
 Însé-al mamei suflet plânge,
 Plâng și fetele și-oftéză
 În minutul de plecarea,
 Deși Cid le petrecea.

LVIII.

Mai întâiu pe cale dréptă
 Plécă conții, primiți bine
 Pretutindenii de vasalii
 Nobilului Cid; orî-cine
 Cunoșcea vitézu-i nume
 Și-ale bravului copile;
 Bucuros li se 'nchina.

Chiar și ginerii s'arată
 Veseli tatălui pe față
 Ce oftând se despărteșce
 Și mahnit de cătră fete,
 Că-cî un silnic riú de lacrimii
 Curg pe frageda lor față:
 „Pentru ce pleci, dragă tată?
 Cui lași ale tale fete?
 Pentru ce mergi, brave Cid?”

Daú acum din cale 'n lături
 Conții spre deșert, cortegiul
 Înainte trâmîțendu-l.
 Ajungénd într'o pădure
 Désă, depărtați de lume,
 Dise nobilelor Dóme
 Să se dea jos de pe mule —
 O vîndare mișeléscă!
 O nemernici vîndetóri!

Ca lui Cid să-i rêsplátéscă,
 Ce nici când nu-i supérase,
 Și să-și verse-amara fiere

Și rancuna nobilimeii
 Castiliane 'n fruntea casei
 Lui cu litere neșterse,
 Rump mireselor vestmêntul
 De pe sînul lor cel nobil
 Și de pèr le tirăesc,
 Le daú palme peste fețe
 Și năpârci peste spinare
 Pân le curse sângele.

„Asta-e pentru tatăl vostru,
 Nobilul și mândrul Cid,
 Ce-a Castiliei nobilime,
 Însași curtea o hulise
 Spre noi leul slobodînd!“
 Astfel în pădurea désă
 De-un copac le las legate
 Inocentele copile,
 Și voioși, ca de-o isbândă
 Își urmară drumul lor.
 „Unde-s dómnele,“ 'ntrebară
 Domnii din cortegiú. Ei díse:
 „Dona Sol și Dona Elvira
 S'află-acum în mână bună.“
 O vîndare rușinóasă!
 O mișei de trădători!

Dar în cer și 'n gândul nobil
 Al preabunului lor tată
 A sêrmanelor scăpare
 Minunat se hotări.
 „Mergi,“ a díș la despărțire
 Cid nepotului Ordonó,
 „Prin deșert de-a curmezișul,
 La Valencia ne 'ntélnim.“

LIX.

Țipete, oftări, suspine,
 Gemete pètrund, de mórte,
 Dela bietele copile
 Din pădure la urechia
 Lui Ordonó, ce pândia.
 Bietelor ca să le-ajute
 În pustiú adânc pètrunde.
 Când pe nobile le vede,
 Furios își smulge pèrul,
 Blastemă pe trădătorii
 Cari fugiră mișeșce.

Părăsite și mai mórte
 Le 'nvéleșce cu-a sa haină
 Și din legături le scóte,
 Plécă după loc de-odihnă
 De 'ntărire și-adăpost.
 Un țeran curénd găseșce,
 Credincios lui Cid, și duce
 În tăcere cu țeranul
 Pe sêrmanele 'n colibă
 Și le daú în buna pază
 Și 'ngrijire a gazdóiei
 Și a harnicelor fete.

„Dómnelor,“ le díce-Ordonó,
 „Remâneți în buna grije
 A acestor ómenii buni;
 Eú mă duc acum cu vestea —
 Vai! dar ce fel de cuvinte
 Să spun tatălui și mamei,
 Mamei vóstre și lui Cid!“

Rêsbunarea cerénd fapte,
 Tace gura. Și Cid tace

Și cu pumnu 'n piept se bate;
 Șpusu-mi-ai tu asta, dragă
 Inimă, dar așa strașnic,
 Mișeșce-urít și mârșav,
 Nici chiar dracul n'ar lucra!

Dar în ce isvor de lacrimii
 S'or preface ochii mamei!
 Cid cu stăruință-o 'mbună;
 Și trâmite soli la rege,
 Grabnicii soli să-și cêră voie
 Ca să vină la Toledo,
 Unde regele era.

LX.

Regele-l primi cu-onóre
 Când sosi cu cavalerii,
 După cum și merita.
 „Rege, tu-mi cunoșci credința
 Pentru tatăl têu Fernando
 Și nefericitul Sancho
 Și, Alfonso, pentru tin’.“
 Atunci regele comandă
 Și daú conții cu rușine, —
 Însé fără să 'nroșéscă —
 Daú Tizona și Colado
 Nobilului Domn napoi.

„Ér vé am,“ le díce Cidul,
 „Martorii ai vieții mele;
 Tu Tizona, dobândită
 La-a Valenciei cucerire
 Dela regele Bucar;
 Tu Colad, purtat de brațul
 Contelui de Barcelona
 Când pe regele-aragonic
 L'am învins cu gloriá!
 Țineți spadele, Bermudes,
 Și-Alvar Fanez de Minaya;
 Cât va ținea adunarea
 Le păstrați în mâna vóstră,
 Le feriiți de-orice infam.“

Cid acum cu-un strigăt gróznic
 Mâna sa pe barbă-și pune,
 Chiar în fața adunării
 Și a regelui le díce
 Conților și unchiului,
 Care planul născocise,
 Miserabili vîndetóri.
 Ca un cavaler își spune
 El pe față píra sa.

Améndoii încercă scuse
 Însé 'n van sunt orî-ce scuse
 Vorba 'n gât li se opri.
 „Spuneți,“ strigă Cid mai tare,
 „Mórte, séu márturisire!
 Adevêr vorbesc?” —

„Acesta,“
 Díse 'n rís Garzia Cabra,
 „Vrea cu barba lui cea lungă
 Și cu glasul lui de fier,
 Conților, vrea să vé sparie,
 Mérgă el la Maurii lui!“ —

„Tacii!“ rêsponde Don Alfonso.
 „Ici e drept și judecată.
 Acusaților, la luptă,
 Trei cu trei, voi conți de-o parte
 Și-unchiul vostru în persónă;

De-altă parte cavalerii,
Cari va vrea să și-î alégă
Insultatul contră-vé.“

Cid îndată trei și-alege
Din bărbații cei mai sdraveni,
Don Bermudes și două veri,
Și-arătându-le contrarii
Și iea rămas bun dela rege
Și se 'ntorce la Valencia.

LXI.

Vîndătorii miserabili
Lucră 'n veci cu perfidiă.
Neputînd cavaleresece
De-astă luptă rea să scape
Vrêu s'o tragă din Toledo
Cătră lunca depărtată
Spre orașul Carrion.

Adunați stați toți acolo,
Rude mândre și sumețe.
Din sêmîntă chiar regéscă,
Toți în armături de aur,
Cu cortegiuri strălucite,
Îngâmfați, făloși, sumeți.

Pe-ai lui Cid ostași aș gândul
Să-î ucidă pe din dosul,
Pân a nu se 'ncepe lupta;
Dar abia 'nteleg aceștia,
Regelui așa-î vorbesc:
„Noi sub scutul legei suntem
Și sub scutul tîu, o rege,
Tie 'ncredințați de Cid!
De ne-asasinéază, Cidul
Nostru ne va rîsbuna.“

Regele primeșce 'n public,
Astfel dojenit, viéta
Celor trei sub scutul sîu;
Pe viclenii conți i-îndrîptă
Spre Toledo și le-opreșce
De-a lupta la Carrion.
O, cum inima le pică!
De Colado și Tizona
Tremură 'ngâmfarea lor.

Măsurat e locul, câmpul,
Strungile sunt rădicate —
Unde-e Fernan Gonsalez?
Că-cî Bermudes îl aștéptă: —
Etă-l tremurând în urmă,
Mai întăiu dă el cu lancea,
Zace jos lungit, cu scutul
Și-armătura găurită.

Cât vîdu Tizona scósă
Se rugă să-î lase viéta;
„Ba să mori,“ strigă Bermudes,
„Vîndătorule!“ — „O, lasă-mi,
Lasă-mi viéta,“ strigă lașul.
„Recunosc că sunt învins.“

Martin Antolin de Burgos
Naltă lancea și Colado
Spre Diego Gonsalez.
Ghioldurile lui Colado
Îi store strigăte de milă,
Până ce-l trântéșce calul
Dintre strungi într'un noroc.
„Vai cum l-aș isbit de crâncen
Și pe-acela!“ strigă toți.

Nuno Gustios spre unchiul
Suer Gonsalez, perfidul,
Aruncându-se-î străpunge
Coif și scut cu-o lovitură;
Zace pe pămînt în sânge,
Nuno-î pune lancea 'n față,
Atunci strigă cu glas jalnic
Tatăl sîu: „aibi îndurare!
Nu-î destul că l'ai învins?“

Da! învinși sunt cu rușine
Și ocară grea, mișei,
Îngâmfații și sumeți.
N'are decăt să vestéscă
Regele acum sentința
„De trădare mișeléscă.“
Al lor nume-e de ocară,
Bunurile secestrate,
Bravii numai cu rușine
Mai vorbesc de-acești mișei.

Auînd de-aceste 'nvingeri
Cid, pe Dumneđu îl laudă
Vesel; însé pân' la mórte
Întêmplarea asta-amară
Pân' la suflet l'a rânit.
Și dela ocară 'ncóce
Purtă armătură négră
Cu cruci de-aur preserată
Și rêmase mai tăcut.

LXII.

Dormitând și gređu de dîle
Șede ducele Rodrigo
Pe-al sîu scaun de lemn. Aprópe
Șed copilele și mama
Chindisind o pânză fină.
Ea cu degetul le face
Semn să nu-î alunge somnul
Dulce. Liniște era,

Când sosiau două soli din Persia
La măritul Cid, cu sgomot
Și cu pompă să-l salute.
Că-cî a faptelor lui veste
Și-a mării sale faină
Printre Mauri și-Arabi pîtrunde
Pân departe 'n Persia.

Sultanul, uimit de gloria
Bravului, trâmite daruri,
Specerii, mêtăsării.

Sosind cu-ale lor cămile
Înainte-î pasă solii.
„Ruy Diaz“ dîse unul
Cu privirea spre pămînt,
„Ruy Diaz, brave duce,
Preamăritul nostru Sultan,
Amiciția-ți oferă
Și pe Mahomet se jură,
Că de-ai fi la el în tîeră
Jumétate din imperiú
Ca amic ț-ar dărui.
Ca să-ți dovedéscă stima
Aste daruri fîi trâmite.“
Cid acest rîspuns îi dă:

„Spuneți Sultanului, Domnul
Vostru, că primesc onórea,
Deși vrednic nu mî simț.
Ce-am făcut, puçin e, ce sunt
A fost clevetit adesea;

Décă-ar fi 'ntrebat în Spania,
Cine sunt, cu gređu onórea
Asta mî-ar fi arétat.
Dar, de-ar fi creștin, l'ași face
Peste min' judecător.“

Dicînd astfel cătră dênșii
Cid, comorile și-arată:
Pe soçiă și pe fete,
Ce e drept, fără mărgele,
Fără pietri nestimate,
Dar ai inimei tesauri
Strălucesc în fața lor.
De-a copilelor frumsetă
Amêndouă rêmân nimiți;
Mai uimiți rêmân ei însé
De fireșcile-obicejuri
Și de simpla casă-a lui.

Chiar și 'n Spania împacă
Gloria lui pe toți pismoși.
Ale lui fetițe mândre,
Dona Sol și Dona Elvira,
Cu noroc le logodise
Cu două principii din Navarra
Și din Arragonia.

LXIII.

Lîngeđit de ani și lupte,
Deși plin de multe glórii,
Voind Cid ca să pornéscă
Spre Bucar, ce vrea să-î smulgă
Cu armate țari Valencia —
Și cu el trei-đeci de regî,
Đise Cid Ximenei astfel
Mai nainte de-a pleca:

„Când, acoperit cu rănî de mórte,
Voiú cădea pe câmpul de bătăia,
Să mî 'ngropî, Ximeno, la St.-Petru
De Cardena, aprópe de altar;
Dar păzeșce-te să nu te vedă
Maurii tristă și 'ngrijétă. Dincóci
Să se cante psalmii de odihnă
La-al meú trup; ér în afară sune
Semne de bătăia, să nu 'vingă
Maurii
Animați prin șcirea morții mele.

„Lasă-mi spada mea Tizona 'n
drépta
Și 'n mormênt, să nu mî-o porțe
altul
Mai nevrednic; ér când Dumneđu
Va trâmite pe Babieça singur,
Tu deschide-î prieteneșce pórta,
Mângăia-l, Ximeno; cin' serveșce
Pe stăpân, ca el, e vrednic plata
Și-atunci, când stăpânul sîu e mort.

„Să mi-ajuti, să mî armez, Ximeno,
Ecă colo ne vesteșce-aurora
Lupta cea pe mórte sîu viéta.
Să-mi dai, dragă, bine-cuvénta-
rea-ți;
Cerul să-ți ajute la păstrarea
Tuturor căștigurilor mele.“

Dicînd astfel, abia sare
Cid pe bunul cal Babieça
De pe pétra cea din colț.
Pe stăpân el trist vîdîndu-l
Plécă și el capul trist.

LXIV.

Greu de lupte și răboie
Zace pe-așternut Rodrigo
Cugetând la viitorul
La pericolii Ximenei,
Când vedu de pat aproape
Lângă sine-un lustru magic!

Lângă el un om s'arată,
Fața lui era senină,
Lucitoare, părul creț
Și-alb ca néua; venerabil
Șede 'n dulce-odor ceresc.

„Dormi, amicul meu Rodrigo?”
Dise. „Sus! deșteptă-te!” —

„Cine ești, care 'n veghiare
Îmi vorbești?” întrebă Cid.

„Petru sunt eu, apostolul,
Casa cărui ți-e iubită,
Sunt trimis să-ți spun în urma
Grijilor, că 'n ceea lume
Hotărât e să te chiami
După-o lună Dumneșu,
Unde-amicii toți te-așteptă

Și cu sântii. Pentru-amicii,
Cari rămân de tine-acea
Și Ximena, nu te teme;
Vérul meu, Sânt-Iacob, este
Cu isbânda 'nsărcinat.
Gată-te de drum și cată
Casa vesel să-ți tocmești.“

Aușind acestea sare
Vesel de pe pat Rodrigo,
Voind sântului apostol
În genunchi să-i mulțămescă,
Dar vedenia dispăre
Și el singur se trezi.

(Finea va urma.)

Epistole către o dómna.

II.

Am vădut cu plăcere, stimată dómna, că epistola mea precedentă a întâmpinat la d-ta primirea cea mai cordială. Acésta mă încuragéză ca să continuu a-ți împărtăși părerile mele asupra cesțiunei, în care ai cređut că e bine a mă consulta.

De astă-dată voiŭ atinge un punct fórte delicat, care ar face póte să roșescă pe o „lady“ engleză, înfioietă de pruderie. Cunoscând însă bunul simț și spiritul practic al d-tale, ca și al amicelor d-tale, nu voiŭ sta nici un minut la indoelă, ci voiŭ intra în materie, adică în . . . odaea de dormit. Îmi vei permite să calc, în imaginațiune, pragul aceluï sanctuar, în care ochii profanului n'au pėtruns și nu vor pėtrunde. Dispozițiunea lui fiind oglinda sufletului d-tale serios și grav, plin de demnitatea femeii și mamei de familiă, sunt sigur, că ceea ce voiŭ spune eu se va găsi acolo întocmai.

Odaea de dormit a fiă-cărei femeii, fără deosebire de pozițiune socială și de avere, trebuie să fiă întocmită cu simplitate, modestie și fără lucs. Acolo trebuie să lipsescă tótă pompa prea prețioasă și acele scule elegante, care se potrivesc numai pentru un salon. Tot ce se află într'ênsa să fiă serios, modest și plin de demnitate, ca și stăpâna casei și mama de familie, care caută acolo restaurarea puterilor sale corporale. Nu am greșit, numind sanctuar acéstă oda, în care n'ar avea să între, decât prietine fórte intime. Acestea te cunosc prea bine, ele te caută pe d-ta și nu cugetă a-și delecta ochii cu pompa, ce poseđi. De aceea nici nu ai lipsă să înfrumșetezi odaea de dormit cu cine șcie ce obiecte strălucite și prețioase, pentru ca să afle plăcere o amică când intră într'ênsa. Amica sinceră nu voește decât să te vadă; păreți, ferestri și mobile nu o intereséză; ér visitele de politeță seú de bună-cuviință nu au dreptul de a trece peste pragul odăii de dormit. De aceea tractéză amicitia după cum cere și după cum așteptă, adică: fără pompă și cu simplitate cordială. Așadar tóte să fiă întocmite pentru o petrecere intimă, pentru ca amica să se afle aci așa de bine, încât să nu te póta părăsi, decât în urma unei lupte cu sine. Când îți va face o a dóua visită, ea va đice de sigur: „Să nu mergem în salon, ași voi să vorbim în ticană — am să-ți împărtășesc ceva — să rămânem aci.“

Acesta este adevératul triumf al odăii de dormit. Ea să semene cu ghineceul celor vechi, în care nu puteau străbate, decât ochii bărbatului. Penelope recunosc pe Ulise

după descrierea odăii ei de dormit, în care nu intrase nimeni, afară de el.

Negreșit timpurile anticității au trecut, și civilizațiunea modernă, mărginind spațiul locuințelor nóstre, ne-a deslegat de recerínțele aspre de odinórá. Cu tóte acestea acum, ca și atunci, odaea de dormit trebuie să aréte stima, la care suntem îndreptățiți a face pretensiune. Ornamentele să fiă serióse și simple, dar cu gust; ele să invite la cercetere și să provóce óre-și cum a vorbi numai încet.

Simplitatea, de care am pomenit, nu eschide însă eleganța și confortul; ér acestea pretind un gust desvoltat și conformitate în alegerea mobilelor, care nu trebuie să aibă o formă de tóte đilele, ci o înfățișare de finețe. Așa d. e. fotelurile să fiă mari, largi și tari; paturile moi, comode și elastice, să invite, așa đicând, la odihnă. Cu acéstă ocaziune trebuie să-mi esprim părerea de rău, că a ieșit din modă o mobilă, de care-mi mai aduc aminte din copilăria. Voiŭ să vorbesc despre acele jilțuri cu brațe și urechi căptușite cu perini, în care mamele nóstre ședeau atât de comod, ba își țineau și siesta după prând. Ce ar face aceste mămuce astăzi, când mobilele și odăile s'au micșorat tare? De altcum nóuă celor de astăzi ne și trebuie atâtea feluri de mobile, în cât era neapérat de lipsă să le mai micșorăm. Să le facem dar cel puțin atât de comóde, cât ne permite spațiul. Aci voiŭ adăoga câte-va cuvinte despre îmbrăcăminte mobilelor nóstre de șeđut. Acele foteluri, pe care le-ași putea numi plane, și care sunt de altcum elastice, dar îmbrăcate într'o materie fórte întinsă, precum și așa numitele foteluri-gondole etc. se potrivesc fórte bine cu o îmbrăcăminte întregă de tapiserie. Pentru un fotel-Voltaire produc cel mai plăcut efect dungii de catifea, care alternéză cu dungii brodate. Pentru mobile căptușite mi-ar plăcea din contră stoffe netede cu o singură față; s. e. damast seú catifea. De altcum străpundarea (piqúre) nu s'ar potrivi pe tapiseria, care tódéuna e mai puțin lánosă și mai aspră la pipăit decât o stoffă netedă și cu o singură față.

Din cele đise se póte vedea, că fotelurile și scaunele din odaea de dormit trebuie se aibă diferite colori și din motivul, că îmbrăcăminte lor constă în parte din lucrul de mână al stăpânei.

Cu totul altfel stă lucrul cu perdelele, cu lambrechinele și cu portierele. Acésta mă conduce la un element esențial al odăii de dormit, fără de care ea n'ar purta acest nume. Voiŭ să vorbesc despre paturii.

Perdelele patului trebuie să fiă late și drapate cu gust; ele trebuie să ajungă împrejurul patului întreg, și să se împreune în mijlocul lui de cătră părete. Partea opusă trebuie din contră să rămână liberă printr'o draperie grațioasă, pentru că ar fi nesănătos să respiri totă noptea un aer închis într'un spațiu atât de îngust. Medicii au calculat că plămâna fiă-cărui om are lipsă să respire pe oră 10 metri cubici de aer curat.

Dacă la ferestri sunt perdele duple, atunci trebuie să fiă tot așa și la pat. Perdelele de stofă grea pot fi în cazul acesta mai înguste decât cele de muselină. Câteodată, mai cu seamă în lunile de vară, se întrebuintează perdele de muselină, și numai în partea de sus se aplică draperia de stofă mai grosă, ceea ce-î dă întregului o înfățișare elegantă.

O observare însemnată trebuie să fac aici. Dacă patul e provădit cu cer seú cu un cerc, atunci trebuiesc cercetate din când în când cârligele de fier, cu care sunt înțepenite aceste obiecte. Prin această precauțiune s'ar fi încungiurat până acum multe nenorociri.

Patul să fiă făcut din același fel de lemn, ca și celelalte mobile, ér ornamentele lui în conformitate cu ale

acelora. De aceea este mai bine a și le procura tóte de odată și dela un singur măestru.

Interiorul palatului să conștea din următoarele părți: o gratia elastică (sommier), două matrațe, o pilotă, o perină pentru umeri, alta pentru cap și două învelitori, una de lână, cealaltă de pânză. Érna să stea cea de lână mai aproape de trup. Vara e mai sănătos a întrebuinta sub cap o perină de păr de cal, fiind-că ține mai răcoare și scutește de dureri de cap. E bine a fi cu luare aminte, ca gratia elastică să fiă de calitate foarte bună, că-cî atunci face un serviciu cel puțin de patru ori mai îndelungat. Mai consult e a pune pilota între cele două matrațe.

Dar bag de seamă, că epistola mea devine cam lungă. De aceea încheiú cu observarea, că dacă dorești să aibi mai multe amănunte despre trebuinciósele patului, sunt în stare a-ți împlini acea dorință. Sper, că în cele de până acum am nimerit întocmai nu numai recerínțele bunului gust, ci și adevărata întocmire a camerei d-tale de dormit. Se póte ca în amănunte să ne deschilim; vom vedea, după ce-mi vei spune, dacă m'am înșelat seú nu în suposițiunile mele.

X....

Botanică populară română

de S. Fl. Marian.

IX. Secul.

Cu privire la Soc (lat. Sambucus nigra L. germ. Schwarzer Holunder, Flieder, Holler) există în Bucovina următoarea legendă:

A fost odată o nevestă, care după mulți ani n'a avut nici un copil, și dorind să aibă măcar unul a întrebat pe cine a socotit că i-ar da un sfat bun: cum să póta și ea avea un copil.

În urma urmelor, vedénd că nimeni nu-î póte ajuta, se duse la un vrăjitor vestit și-l întrebă și pe acesta: avea-va vr'un copil orî ba?

Vrăjitorul, cum e tréba vrăjitorilor, căutându-î mai întâiu în palmă și în cărți, apoi mai cetind și pe stele, îi spuse că ea după un an va naște un băiet, cu care după două-deci de ani are să trăească în fără-de-lege.

Nevasta se mânia foc pe vrăjitor, socotind că-î spune niște minciuni cornurate, și fără a-l mai întreba și despre altele se întorse a casă.

Dar éta că în scurt timp după acesta purcese grea și după noué luni născu un băietel.

Acum vedu nevasta, că începe a se împlini prorocia vrăjitorului, și cădu pe gânduri ce să începă ca să nu se împlinescă până într'un fir, tot ce-î spusese vrăjitorul.

Așadar după câte-va zile dela nașcerea copilului, pe care l'a numit „Iuda“, tocmi un butnar să-î facă un poloboc. Când fu polobocul gata, puse copilul în lăuntru, astupă bine polobocul, apoi îl duse de-l aruncă pe o apă curgătoare ca să méréga la vale, unde-l vor duce valurile.

Noul Moise ajunsse într'un târziu la un loc, unde se aflau două neveste tinere ghilind niște pânze.

Nevestele vedură polobocul, se repeziră îndată spre el și-l scóseră la mal. Atunci auziră ieșind dintr'ensul un glas înădușit ca de copil. Deci se apucară améndoué să desfunde polobocul în grabă, și aflară copilul într'ensul.

Iuda trăia! . . .

Una dintre cele două neveste n'avea nici un copil, ér ceealaltă avea unul de țită.

Cea fără de copil, dișe:

— „Eú tot n'am copii, deci l-oiú lua pe acesta și l-oiú crește!“

Ér cealaltă îi răspunse:

— „Deórece tu n'ai nici un copil, și prin urmare nu le șcii rëndul, iti va fi cu greu să-l ții și să-l crești. Eú însé, fiind că am un copil de țită, îl voiú ținea și pe acesta, și cum voiú da copilului meu să sugă, voiú alăpta și pe acesta, că nu e cel lucru mare. Și-apoi ar fi și păcat de Dumneđu să-l lăsăm să se ducă pe apă, că-cî, cine șcie, de ce a fost aruncat . . . În lume sunt multe întâmplări!“

Și cum a diș, așa a și făcut. A luat copilul găsit în poloboc, l'a dus a casă și l'a hrănit și crescut dimpreună cu copilul seú. Când alăpta pe copilul seú, alăpta și pe cel străin . . . Pe améndouí îi creșcea cu aceé-și îngrijire părintească; îi culca și adormia în unul și acela-și légan.

Dar într'o nópte, ce face și ce direge Iuda, cum se întorce în légan, . . . destul atăta, că omórá pe copilul crescătoarei sale, și rămâne numai singur.

Maică-sa de suflet plânse ce plânse după copilul mort, că-cî îi părea rău după densusul, ca orî cărei măici, dar după ce l'a îngropat, se mângăia și crescu pe Iuda cu aceéși îngrijire ca și mai nainte.

Când s'a făcut Iuda mare, cam de opt-spre-dece ani, ómenii din sat, cum sunt ómenii, îi spuseră că ecă cum și ecă cum! că el nu este adevărul fiú al femeii, care l'a crescut și-l ține, ci al alteia. Íi povestiră adică tóta întâmplarea cum a fost găsit în poloboc, cum a fost crescut și cum a omorít pe adevărul fiú al crescătoarei sale.

Iuda, mai fiind smomit și de gurile cele rele ale ómenilor, își părăsi pe maica de suflet și se duse 'n lume... Astfel mergând el din sat în sat, lucrând când la un om când la altul, ca să se pótá hráni și îmbráca, retáci până într'al dóuë-đecelea an al vieții sale, când ajunse în satul, unde s'a născut.

Aci încă s'a apucat a lucra pe la unul și altul, până ce în urmă sosi și la părinții seí, carií nu-l cunoscúrá de fel și pe carií nici el nu-í putea cunósce.

Dupá cátva timp, cum îi va fi fost de rënd, Iuda se dete în dragoste cu maică-sa și prorocia vrăjitorului se ímplini.

Odatá il întrebá maică-sa :

— „Băetane dragă! de unde ești tu?“

— „Apoi dá! ... măi știú și eú de unde sunt?“ —

răspunse Iuda — „din lume! ... cá-cí écă cum și écă cum!... Cutare femeia din cutare sat m'a aflat plutind într'un poloboc pe cútare apă, m'a scos din poloboc și m'a crescut... Atâta-í tot ce știú eú!...“

Atunci femeia, recunoscându - și feciorul, il blástemá și-l alungá de la casá țiecându-í:

— „Sá fii blástemat, să fii séménță rea și netrebnică!... cá-cí tu-mí ești fecior, ... să piei de grabá din ochii meí, ca să nu te mai vėd cât voú fi și voú trăi!“

Iuda, vėdénd cât de greú a pécătuit, fără să mai áștepte ceva, s'a luat și érá-și s'a pornit prin lume.

În acela-și timp ámbła și Is. Christos cu apostolií seí pe pámént.

Mántuitorul avea atunci numai un-spre-đece apostolií și-í mai trebuia încă unul. Întelnuind dar pe Iuda și vėdėndu-l fără cápėtáii socoti ce socoti... socoti să fiá bine, și-l luá în céta sa ca al doí-spre-đecelea apostol.

Mái târđiú, ámblará Jidovii să prindá pe Isus și să-l omóre, dar nu-l puteáu recunósce, deórece era îmbrácat ca și apostolií.

Însé odatá Isus se afla cu apostolií seí la o școlá ca să se róge. Atunci Iuda întelni pe Jidovii, carií prigoniaú pe Is., și le díse :

— „Vái cá proști ómení măi sunteți voi!... De când ámblați după Is. și totu-și nu-l măi puteți cunósce și prinde... Decí să sciți dela mine, cá acela, lângá care mă voú alátura eú și-l voú îmbrátoșa, e Isus Nazarinénul pe care-l căutați!...“

Astfel a vindut Iuda pe Mántuitorul pentru 30 arginți. Ér Jidovii áú prins pe Is. și l'áu restignit.

Acum lui Iuda îi páru rėú de fapta sa. De altá

parte șcia de mái nainte cá Is. Chr. după mórtea sa are să se ducá în Iad pentru ca să scótá de acolo tóte sufletele. Socoti dar, c'ar fi bine să mórá și el și să se ducá mái nainte de Is. în Iad, ca apoi să fiá scos și dėnsul și așa să se mántuésca de pécatele sale. Decí își cumpără o șforiță de doui cruceri și se duse la un Soc să se spėndure.

Dar ramura de Soc, fiind fragedá, nu-l putu ținea și Iuda cădu jos. Acum era prea târđiú de spėndurat; decí Iuda părăsi de grabá Socul și se porni tot într'o fugá spre Iad, cu scop de a íntra de viú într'ėnsul.

Étá însé, cá pe drum se 'ntelni cu Isus Chr., care se 'ntorcea

cu sufletele dela Iad, și cum dete cu ochii de dėnsul il întrebá:

— „Dómne! așa de grabá vii cu sufletele?“

— „Da!“ — răspunse Isus.

— „D'apoi eú abia acuma mă duceam la Iad!“

— „Apoi du-te!“ — díse Is. și se porni mái departe cu sufletele...

Iuda însé nu s'a mái întors cu dėnsul, ci s'a dus și a íntrat de viú în Iad, și cum a íntrat, acolo a rėmas!... și n'a mái ieșit afará...!)

) Dictat de Vasile Ungurén, Român din Iișesci.

Serpa Pinto, călător african. (Pag. 365.)

Până aici legenda.

De când s'a spânzurat Iuda de Soc, se vede că a rămas credința la poporul românesc că atât Socul, cât și locul de pe lângă densusul nu este curat.¹⁾ Și mai cu seamă Socii ce cresc pe hotare, pe meșuine, nu sunt curați, pentru că pe aceștia se arunca fel de fel de necurații²⁾.

Sub Soc șede și Ucidă-l crucea. De-aici vine că și banii îngropați sub vre un Soc nu sunt nici odată curați, și nimeni nu poate să-i sape și să-i scotă afară. Necuratul, care a pus codița pe densusul, nu lasă pe nimeni să se apropie de ei. Și decă unul se u altul se 'ncumetă a se apropia, Necuratul îl maltratează, îi strîmbă fălcile, îi sucește picioarele, îl ologește, și câte nu-i mai face³⁾.

Nu e bine nici să se culce cineva sub Soc că-cî, după cum spune poporul, poate să-l ajungă vre o nenorocire. Decă se 'ntemplă să trecă atunci duhurile cele necurate, omul poate chiar să și nebunească⁴⁾.

Multora, cari s'au culcat sub vre-un Soc, după cum afirmă cei mai mulți Români, Necuratul se u că le-a strâmbat vre-o falcă, se u că le-a sucit vre-un picior, ori i-a ologit și așa i-a lăsat totă viața.

De aceea Românii se feresc foarte tare de a săpa mai cu seamă Socii cei de pe meșuine și hotare și a se culca sub densusul. Ba, ei ăc că nu e bine a lega nici vitele de vre un Soc, că-cî și acestora li se 'ntemplă ca și omienilor⁵⁾.

Decă Socul e aproape de casă, și prin urmare face multă încurcală, încă nu e bine să-l smintești, că-cî cel ce-l smintește, adică îl sapă și-l scote din pământ, îndată se bolnăvește⁶⁾.

Lemnul de Soc, după credința poporului, nu e bun de ars, pentru că produce dureri de măsele⁷⁾. Ba, ce e mai mult, Necuratul începe a face celor din casă o mulțime de neplăceri și neajunsuri⁸⁾.

Din ramurile de Soc, care au trecut de un an, fac Românii țevi de depenat tort, și altele mai mari pentru a lăsa vin și rachiū din balerci și alte vase mai mici.

¹⁾ Credință comună în Bucovina.

²⁾ Dictat de Vasile Șerban, Român din Calafindesci.

³⁾ Credință comună în Bucovina.

⁴⁾ Cred. Rom. din Căndreni, com. de Dl. P. Ursul.

⁵⁾ După spusa lui V. Ungurén și M. Molociū.

⁶⁾ Dict. de C. Țurcan.

⁷⁾ După spusa lui V. Ungurén și M. Molociū.

⁸⁾ După spusa C. Țurcan.

Mai departe tot din aceste rămurele se fac fluerașe, trisce și telinci, ăr din cele mai groșe și mai tari măsore și fluere.

Cu rămurile de Soc, care sunt numai de un an, fac vrăjitoarele o mulțime de vrăji fetelor, dar mai cu seamă „pe ursită“¹⁾.

Flórea Socului se întrebuințază ca medicament în contra mai multor bóle, precum: în contra tusei, nădușelei, răgușelei, a coriului și vėrsatului de vėnt și în contra jolnelor (scrofule).

Cei ce au tusă ori nădusală culeg flóre de Soc, o uscă bine, o păstrează peste tot anul și când le trebuieșce, fac dintr'ėnsa un fel de herbată, o beū și după cum spun, se însănėtoșează²⁾.

Pentru omienii răgușiți, se ferbe la un loc flóre de Soc și flóre de Romăniță (lat. *Matricaria Chamomilla* L. germ. die echte Kamille) într'o ólă bine acoperită. Apoi se strecură într'un păhar, se 'ndulceșce cu zahar alb și se dă omului răgușit să bea séra când se culcă. Tot-de-odată e de lipsă ca răgușitul să se acopere bine ca să asude și să adórmă nerecorit.³⁾

Pentru cei ce au „coriū de vėnt“ se u vėrsat de vėnt“ se ferbe flórea de Soc într'o ólă cu apă prós-petă, ne 'ncepută. Apoi se strecură apa, se pune într'ėnsa puțin zahar, și astfel preparată se dă celor bolnavi să o bea. Herbata acésta are puterea de a svėrli rėutatea afară; coriul se u vėrsatul iese îndată pe trup, începe a se usca și nu peste mult bolnavii se vindecă.⁴⁾

Decă unii se u alții fac jolne (scrofule) la grumaz, Romăncele le oblojesc⁵⁾ cu flóre de Soc, și anume: prăjesc flórea bine și o pun călduță la jolne. O seamă de Romănce o mestecă cu țărițe de Grėū (lat. *Triticum vulgare*, germ. der gemeine Weizen), o încălđesc bine, și o pun la jolne, care dau îndėrėt și în scurt timp se vindecă.⁶⁾

Din póma Socului făceau Romăncele mai demult un fel de colóre mohorită și colorau cu dēnsa bucăți de pânză, pe care le purtau în loc de fuste. Tot din póma de Soc fac unele Romănce și un fel de povidlă.

¹⁾ Cred. Rom. din Căndreni, com de Dl. P. Ursul.

²⁾ Se 'ntrebuințază în cele mai multe comune romănești din Bucovina.

³⁾ Com. de Dl. P. Ursul.

⁴⁾ Dictat de o Romăncă din Ciudefū.

⁵⁾ A obloji = a pune cataplasme.

⁶⁾ Dictat de C. Țurcan.

Red.

Un nou călător în Africa centrală.

În timpurile mai nouă Africa centrală a început a-și descoperi misterele sale înaintea unor omienți întreprindători, cari și-au pus viața și cunoșcințele lor în serviciul umanității și al civilizațiunii.

Între acești eroi moderni s'au numėrat: un Livingston, un Cameron, un Stanley, tot nume ilustrate prin descoperiri importante. De curėnd numele unui tinėr major portugez s'a adaos la cele de până acum. Acest nou călător, care nu e mai bėtrán de 35 de ani și arată abia de 25, se numeșce Serpa Pinto. Acesta a percurs Africa dela țermul oceanului atlantic până la al celui indic, și de curėnd s'a întors la Lisabon, unde a raportat despre importante

sale pėtani și descoperiri înaintea regelui, ministrilor și mai marilor țerii. Aceste descoperiri au avut atăta resunet, încat societățile geografice din Madrid, Paris și Londra au invitat pe Serpa Pinto să țină prelegeri despre călătoriile sale în orașele principale ale Europei. De curėnd, în 12 Iulie, s'a și prezentat el la Sorbona (Paris), unde a vorbit înaintea a două mii de ascultători, cari nu se puteau mira din destul, cum a putut suferi acel omuleț slab tóte strapațele unei călătorii ostenicioșe.

Serpa Pinto a ajuns în Noemvre 1877 pe țermul apusén al Africei sudice, în Benguela. Dar în Bihe, punctul cel mai apusén al proprietăților africane ale Portugaliei,

a trebuit să se despartă de cei doi soți ai săi. căpitanul de corabie Capello și locotenentul Ivens, cari au pornit spre Nord-Ost cu cea mai mare parte a proviantului și a aparatelor de observare cu scop de a face scrutări științifice. Serpa Pinto căduse într-o aprindere de creeri periculoasă și a fost silit să rămână îndărăt. Negrii gata de serviciu au luat bolnavul sub îngrijirea lor, au grămădit pe el lipitori în decurs de săptămâni, l-au sângerat și mai că i-au stors tot sângele. Dar Serpa Pinto totuși s'a sculat, ér bunii Negri s'au bucurat foarte tare pentru vindicarea lui, se înțelege din cauza rezultatelor obținute de cunoștințele lor medicale.

După însănătoșare s'a pregătit să-și continueze drumul către interiorul Africei: în această împregiurare i-a fost de mare folos cunoscutul călător, Silva Ponto; cu ajutorul acestuia și-a procurat în grabă 74 de pușci Synder, pe care Cameron, trecând pe aci, le lăsase în mâinile indigenilor. Aceste pușci erau într-o stare atât de rea, încât nu puteau fi întrebuințate, de aceea cei doi ómenii rezoluți au pierdut câte-va săptămâni reparându-le. Apoi a preparat 20,000 de glónțe de oțel și tot atâtea cartușe, cu care după o ostenelă de două luni s'a îmbarcat pe mare în Martie 1878 însoțit de 400 negri. Pe aceștia i-a pus la dispozițiunea lui un șef negru puternic. Acum pluti Serpa Pinto în direcțiunea sud-ostică, către pământul necunoscut.

Peste armata négră avu comanda cât-va timp o fată prea frumoasă a unui șef negru; fata se înamorâ într'atâta de călătorul, care atunci nu era decât de 33 ani, încât i-a oferit, împreună cu inima și mâna, tótă averea sa. Ea nu șcia, că acasă îl așteptau cu dor o soție iubitore și o copilă adorabilă.

În cele dintâi două-șeci de zile a studiat Serpa Pinto referințele hidrografice ale acestor ținuturi tropice. Al două-spre-șecilea grad de lățime sudică este punctul de pornire al unui mare torent. Pentru prima óra a examinat mai riguros și direcțiunea și isvorul lui Gunene, care dela îmbucătura lui în oceanul atlantic până la întăriturile dela Humbe este ușor navigabil. Isvorul râului Sualaba l'a descoperit cam aci sub al două-spre-șecilea grad de lățime. Într'un loc, la Kangula, isvórele râurilor celor mai deosebite zac atât de aproape unele de altele, încât în câte-va minute a putut să iea apă și să bea comod din tóte isvórele. Aceste râuri se varsă parte în oceanul atlantic, parte în cel indic, ér o altă parte dispăre în întinsa mare de nisip a Africei sudice.

În regiunea acesta clima este foarte nesănătoasă. Mocerlele sunt întinse și tótă expedițiunea a trebuit să-și continueze drumul cu greutate în decurs de 60 de zile prin apă până la șele. Și timpul se tot schimbă, ceea-ce face să propășescă tare frigurile, de care ómenii nu s'au putut scăpa nici odată. S'a întâmplat adesea, că termometrul s'a coborât într-o óra dela 31 grade de căldură la punctul de înghețare.

Și în privința etnografică și a științelor naturale a fost foarte importantă călătoria lui. A dat peste ómeni albi foarte puternici, de a căror esistență Europeanii încă n'au putut avea cunoștință. Acolo locuitorii sunt fără păr peste tot trupul, numai pe cap au câte-va fire de păr. Ei nu știu fierbe. Serpa Pinto crede, că din amestecul acestei specii de ómeni cu Negrii s'au produs Hottentóții, ale cărora trăsuri și obiceiuri sémână cu ale acestora.

A dat și peste o amfibie legendară asemenea antilopelor și care putea petrece 12 óre sub apă. Adeseori li s'a întâmplat să fiă atacați de iaguari și curajosul călător a ucis de multe ori cu pușca sa sêlbaticii elefanți ai Africei. În pădurile colosale, pe care le-a străbătut, a dat peste flori atât de minunate cum n'au fost cunoscute până acum de Europeanii. Lângă Lungo Bungo a găsit o salină considerabilă.

Forțe de multe ori a trebuit să-și facă drum cu armele printre indigenii sêlbatici; câte lupte sângeróse n'a trebuit el să sufere! În 6 Septemvrie a. tr. indigenii au întreprins despre diuă un atac atât de fierbinte asupra călătorilor, încât aceștia au trebuit să se apere cu pușcile tot restul nopții, postați după întăriturile improvizate cu bagagiul lor. Dar la pericole și mai mari a fost espusă expedițiunea când cercetă partea de sus a râului Zambese. Pe o barcă lungă de 8 metri și largă de 44 centimetri, construită sub supravegherea sa proprie, a cutrierat cele 72 de cascade încă necunoscute ale lui Liamba, în tot minutul în pericol de a-și perde viața, care era încredută numai sorții și norocului. Spune, că cea mai minunată cascadă a râului Zambese se află la puternica Gouba, unde torentul de apă cade în formă de amfiteatru din stânci în stânci, ér cea mai periculoasă la Mosioa-Tunya, unde torentul cade dela o înălțime de 180 de metri.

Dela cataracta Victoriei a voit Serpa Pinto să pătrundă în statul Matobellilor, situat spre Sud dela Zambese. Dar a fost silit să se lase de acest scop deoarece a înțeles, că aci s'a măcelărit nu de mult o mare expedițiune engleză, care sub conducerea căpitanului Patterson pornise de acasă tot cam cu scopul de a face scrutări științifice. S'a hotărât dară să cerceteze șesul dela Kalahar, cea grozavă mare de nisip, care cu tot dreptul se póte numi Zahara Africei sudice.¹⁾ Și aci a făcut descoperiri străordnare. A găsit mai vèrtos, cuncă Cubango, despre care s'a cređut până acum că este un rîu lateral navigabil al lui Zambese, se perde în această mare de nisip; ér lacul Najami stă în legătură directă cu rîul Botlete care curge aci spre apus, aci spre răsărit, după cum cade plóe mai multă sêu mai pușină în statul Matobellilor.

Pe această mare de nisip a suferit expedițiunea mai mult. Serpa Pinto cumpărase pentru drumul acesta mai multe care și boi, dar aceștia muriră toți pe drum, pentru că n'au avut apă. Într'un rënd nici el n'a bcut apă de loc în decurs de 7 zile întregi, 104 óre n'a mâncat nimic, și mult timp singurul nutremént al sêu, ca și al celorlalți membri ai expedițiunei, a fost așa numita érbă de canari.

După ce ajunsese lângă Sokhong, după afirmarea călătorilor capitala unei țeri creștine cu locuitori foarte temetori de dumneđeu, ómeni blândi, cari merg cu zel la biserică și téguesc cu bani englezești — a apucat către lunca lui Limpopo, sêu către așa numitul rîu al Crocodililor. Aici vênatul abia a avut destul rezultat, pentru a stêmpera fómeele ómenilor rêmăși încă în viață. În sfêrșit, spre marea lor bucurie, în țera Bassutilor fură primiți cordial de o mică societate constătătoare din misionari francezi. După ce s'au restabilit pușin aici, porniră pe rîul Limpopo în sus, determinară isvorul lui și mësurară délul cel mai înalt al Transvaalului, pe care Serpa Pinto l'a numit Jeanette.

¹⁾ Aceste nume se pot urmări pe cartele moderne ale Africei.

Dela izvorul lui Limpopo s'a pornit cătră capitala Transvaalului, Pretoria, unde intră în Februarie 1879. În luna lui Aprilie a ajuns cu 7 ómeni (ceilalți se prăpădiseră pe drum) la Durban, pe țărmul oriental al mării.

De aci și-a trămis ómenii, înzestrați cu adevărinite despre strapațele suferite, la Lissabon, unde și ajunseră aceștia în 9 Iunie, aducând cu sine un papagal și o capră. Aceste ființe, pe care Serpa Pinto le-a căpătat în dar dela o femeia în capitala Angolas, au fost în tot drumul însoțitorii lui fideli.

Precum am dis, în 12 Iulie ținu noul călător o pre-

legere în Sorbona, unde cuvintele lui pline de adevăr și de umor ținură mai multe óre în încordare atențiunea a peste două mii de ascultători. După spusa lui Serpa Pinto, comerțul cu sclavi se mai continuă în Africa centrală, și Portugezii încă ieú parte la el. Acesta e rușine, ce-î drept, pentru mica Portugalia, dar puternica Engliteră încă nu e în stare să oprască acel comerț mărșav.

Astfel dară, înscriem între numele călătorilor africani încă unul, care de sigur va străluci în viitor de fapte și mai îndrăznețe. După Livingston, Cameron, Stanley, vom adaoge de aci încolo și Serpa Pinto.

V a r i e t ă ț i .

Résboinic Zulu la pândă. După bătălia sângerósă dela Ulundi se pare că resbelul cu Zulií este aprópe terminat. Generalul Wolseley înșciințeză că șefii se supun unii după alții. Cetewajo însuși, regele zulu, după cum se anunță, a cădút în mânilor Englezilor. Până când avea mânilor libere acest rege resboinic, pacea nu putea fi asigurată și în fiă-care moment putea sosi șcirea, că inimici-țiile au reinceput. Chiar acum Englezii nu pot fi liniștiți; acești sêlbatici obosesc trupele regulate prin atacuri ascunse, surprinderi, astfel încât tunul și arta militară n'au mare efect asupra lor. Unul dintre desemnătorii englezii, căruia Europa are să-î mulțămescă cele mai reușite tipuri de Zuli, într'o escusiune era mai să cadă în belea cu unul din acești sêlbatici vicleni. „Vé puteți închipui — scrie el — că ne țineam ochii deschiși, pe când călăriam nu prea departe de tabăra noastră. Și totuși de odată, ca și când ar fi răsărit din pământ, se arêta înaintea noastră în érba înaltă un Zulu grozav, cu o mutră drăcescă. Din norocire el era singur, ér noi mai mulți; pușcarăm asupra lui, dar într'o clipită sêlbaticul dispăru în érba înaltă. Înzadar am scrutat totă împregiurimea, — n'am mai dat de urma lui.“ — Artistul a încercat să reproducă acea față diabolésă, pe care a întrevêdut-o o clipită. O prezentăm cetitorilor noștri pe pag. 357 și suntem convinși, că vor găsi cuvintele artistului încă prea blânde, pentru a caracteriza acea mutră infernală.

Despre scórța de China. Până în anul 1638 puterea vindecătoare a acestei scórțe era necunoscută în Europa și chiar în America. Așadar numai la 150 de ani după descoperirea lumii noué intră scórța de China între medicamente. Ea se rupe de pe un arbore. Este probabil că experimentele făcute asupra substanțelor amare au condus la cunoștința puterii vindecătoare a acestei scórțe. — Contesa El-Chinchon, soția vice-regelui din Peru, a încercat asupra sa însăși urmările bine-făcătoare ale acestui medicament, care de aci se numi praf de contesa. Când fu mai târziu întrebunțat asupra bolnavilor de Jesuiții din Lima, căpêta numele: praf de Jesuit. Aceștia trămiseră o cantitate din el la Roma la generalul ordinului, care dede puțin și cardinalului Luger, de unde căpêta praful un nou nume: praf de Cardinal. În Peru se numeșce Quinquina, adică: scórța de China. În fine, în anul 1679, Talbot, un șarlatan englez, vindecă pe regele Ludovic XIV de nișce friguri rele cu ajutorul unui mijloc secret, care nu era altceva decât scórța de China și ajutase până acum multor persoane de rang înalt. Regele cumpără dela Talbot acest mijloc secret pentru suma de 48,000 livre, îi asigură o rentă viageră de 2,000 livre și-l făcu cavalier. Parte din cauza escelentelor sale calități, parte prin influința puternică a acestui rege, întrebunțarea scórței de China se lăți departe și repede. — În anul 1820 reîncepu pentru ea o nouă perioadă de strălucire. Două Francezii de specialitate, Pelletier și Caventon, descoperiră adevărul principiului activ al acestei scórțe, anume Chininul, prin care se făcu omenimei un mare serviciu. — Comunicăm tot aci modul de a pregăti vinul de China: Iea 7 decagrm.

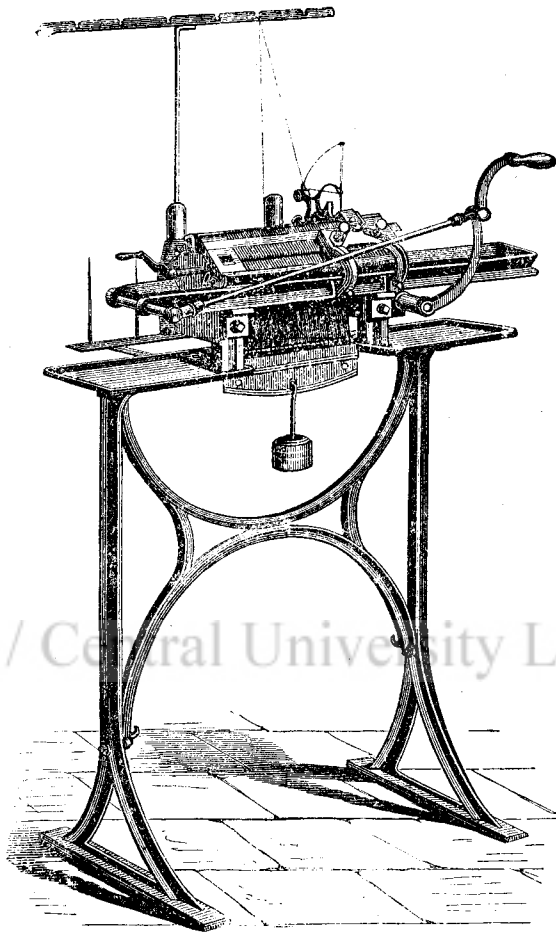
scórța de China sură, pisată gros; 3 decagrm. și 5 grm. de spirt de vin fórte rectificat; 7 deciltri ($\frac{1}{2}$ cop) de vin alb; pune scórța de China și spirtul de vin într'un pocal, adaogă după 24 de óre vinul și lasă să stea totul 8 zile. Apoi fă un filtru (strecurător) din hârtie sugătoare sură și tare, bagă-l într'un trihter (entonnoir) de sticlă séu de cositor și pe acesta într'o butelcă de vin; apoi varsă fluiditatea în filtru. Din acest vin de China iea dimineța și séra câte două linguri pline. Este fórte bun pentru stomach slab, persoane bolnăviciose, pentru toți ómenii; câte-odată și pentru copii, dar în dosă mai mică.

Ceva din istoria furculițelor. În Englitera s'au întrebunțat furculițele regulate la masă numai din timpul domniei lui Iacob I. Într'adevăr avem exemple, că au existat furculițe și în timpurile anglo-sacsoane, dar e probabil că nu s'au întrebunțat la mănecare ci numai pentru servit. Întrebunțarea furculițelor veni din Italia. Coryat dă încă în anul 1611 următoarea descriere despre întrebunțarea furculițelor, după cum a vêdut-o în Italia. „Am observat“ — țice el — „în tóte orașele mai mari și mai mici, un obicei, care nu se vede în nici o țeră din câte am cercetat; nici nu cred să se mai afle în vre o țeră creștină afară de Italia. Italianii, și cei mai mulți străini ce petrec în Italia, întrebunțeză la ospetele lor o furculiță mică, când își taie carnea. Pe când cu cuțitul, pe care-l țin într'o mână, taie carnea afară din vasul comun, țin același vas cu furculița, pe care o au în cealaltă mână. Ori-cine ar vătéma societatea, decă, aflându-se la masă cu alții, ar atinge cu degetele carnea din care taie toți, că-cí ar călca legile buneii cuviințe, și de sigur toți s'ar uita urit la el, și decă nu l'ar admona cu cuvinte. — Acest mod de a mánca este, după cum mi se spune, respândit în totă Italia; furculițele Italianilor sunt mai cu sémă de fier séu de oțel, unele și de argint, dar acestea se întrebunțeză numai la nobili. Motivul acestei bizarerii zace în aceea, că Italianii nu pot suferi ca să atingă cine-va farfuria cu degetele, deóre-ce vèd că nu sunt tot așa de curate degetele tuturor ómenilor. De aceea am găsit de cuviință să imitez această modă italiană, de a tăia carnea luând în ajutor furculița, nu numai în Italia ci și în Germania și, de când m'am întors acasă, chiar în Englitera. De multe ori unul dintre amicii mei, un domn învêțat, Mr. Lawrence Whittacker, își bătea joc de mine, numindu-mé la masă „furcifer“, pentru-că întrebunțam furculița atât de des. „Furcifer“ însemnéză în limba latină unul, care pórta furculița; dar el voia să însemneze prin acel cuvânt un miserabil, care merită furcile.“ — În comedia lui Ionson „The Devil is an Ass“ vin înainte următoarele pasage: Meerc. „Asta mî-am câștigat eú dela voi pentru ostenéla ce mî-am dat-o la curte, ca să vé procur la fiă-care dintre voi câte un patent?“ — Gilt.: „Pentru ce?“ — Meerc.: „Pentru planul meú în privința furculițelor.“ — Sle.: „Furculițe! Ce sunt furculițele?“ — Meerc.: „Furculițele servesc în Italia pentru laudabilul obicei, de a cruța servietele la masă.“ — Heylin țice în Cosmografia sa (1652): „Întrebunțarea furculițelor de argint s'a

adoptat de curând din partea unora dintre domnișorii noștri. " Este ciudat, că Shakespeare tace asupra întrebunțării urculițelor de argint, cu toate că ele erau obiectul conversațiilor generale, a laudei, și bațjocurei în timpul acela. O frumoasă furculiță de argint cu scene din noul testament frumos săpate pe mâner se află în colecțiunea lordului Londesboroughs. Fasbroke amintește una din anul 1610: acosta se putea închide și avea la capăt o figură, prin care pe putea scote o scobitoare de dinți. W.

Statistică. — *Statistica diarelor apărute în Ungaria în 1878* a fost compusă și publicată de către ministeriul de agricultură și de comerț ungiuresc și ne arată următorul rezultat: Între cele 421 scrieri periodice se află în anul 1878: foi politice: maghiare 43, croate 3, germane 26, slovace 3, sârbești 3, românești 3, și în limba italiană 1, la olaltă 82. Foi de interes local: maghiare 64, germane 24, în limba maghiară și germană 1, în limba rusescă 1, în total 92. Foi beletristice: maghiare 34, croate 3, germane 1, slovace 2, sârbești 2, românești 4, franceze 1, evreești 1, la olaltă 48. Foi de specialitate: maghiare 113, maghiare-germane 3, croate 18, germane 27, croate-germane 1, slovace 6, sârbești 4, rusești 1, românești 8, italienești 2, ebraice 2, în total 182. Foi umoristice: maghiare 8, croate 1, germane 4, slovace 1, sârbești 1, românești 2 la olaltă 17. Prin postă s'au expedat cu totul 26.525.233 de exemplare și adică: politice: maghiare 10.026.207, croate 798.120, germane 8.539.746, slovace 194.630, sârbești 329.480, român. 278.784, italiene 24.032. Foi locale: maghiare 527.177, germane-maghiare 5.200, croate 41.789, germane 763.351, rusești 21.264, cu totul 1.358.781. Beletristice: maghiare 1.968.047, croate 62.760, germane 960, slovace 13.348, sârbești 26.400, românești 63.117, franceze 3.900, ebraice 1.250, cu totul 2.139.782. Foi de specialitate: mag. 2.005.317, maghiare-germane 86.576, croate 133.101, germane 182.204, croato-germane 2.800, slovace 60.881, sârbești 18.466, rusești 0, românești 70.661, italienești 884, ebraice 16.210, cu totul 2.477.100. Foi umoristice: maghiare 217.163, croate 800, germane 8.715, slovace 3.945, sârbești 8.000, românești 19.948, cu totul 258.571.

Modă. — *Mașina de brodat.* Una dintre invențiunile cele mai folositoare pentru genul omenesc este de sigur mașina de cusut. Sora ei, mașina de brodat, este poște mai puțin indispensabilă, ea n'a făcut așa mare revoluțiune în viața socială, dar are merite indiscutabile, atât pentru iuțela, cu care lucră, cât și pentru noul mijloc de existență ce-l oferă omenilor. Acastă mașină e cunoscută numai de câțiva ani și până acum abia și-a demonstrat puterea ei de viață și a început să se lătească în cercuri tot mai estinse. Esposițiunile precedente atât universale, cât și locale, au făcut-o să se perfecționeze tot mai tare. Până când la început puteau să se eșecute cu ea numai lucrări plane, acum se brodează cu ea ciorapi și călțuni întregi fără o singură împunsătură făcută de mână, cingători, coperiminte de pat, fuste și toate articulele de fantasiă din lână, bumbac, ață și mătase. Nu vom căuta a o descrie cu de amănuntul, vom observa numai că cele din urmă îmbunătățiri i s'au aplicat la fabrica din Kappel în Sacsonia. După cum rezultă din distincțiunile obținute la diferitele esposițiuni, acastă fabrică nu stă mai pe jos decât cele americane. Eșecutiunea mașinei este elegantă și acurată; dar o îmbunătățire cu deosebire importantă este patul acului din oțel turnat, care-i dă o mare soliditate, ér permutabletatea plăcii de din dèrètul patului face posibile acele lucrări felurite pe care le-am amintit. Un aparat lateral numără și rondule brodate așa, încât lucrătorea nu trebuie să-și dea nici acastă osteneală. Acastă fabrică produce 2000 de mașini pe an, că-cî scopul ei este a esporta mult. Comerțul ei e întocmit după sistemul american, adică în ori ce loc se poște căpeta mașini de brodat cu prețul de fabrică efectiv. Un astfel de deposit se află în Sibiiu la Maria Vogelsang, care posedă și un magazin de broderii și dă instruciune în întrebunțarea mașinelor de brodat. Am cređut dar de interesul cetitòrelor nòstre să le oferim o ilustrațiune reprezentând mașina de brodat cea mai perfecționată până acum, mai solidă, mai elegantă și prezentând garanțiile cele mai sigure. O recomăndăm atât doritòrelor de a se scuti de o lucrare prea încetă și uniformă, cum e brodarea cu mâna, precum și aceloră, cari pentru un preț relativ mic voesc să-și câștîge un mijloc de existență.

Mașina de brodat.

Bibliografiă.

Catechetică bisericeii drept-credincioase răsăritene compusă de protopresbiterul Ioan Stefanelli, docent la facultatea teologică a universității din Cernăuți, a apărut chiar acum pentru prima oră în limba română, în editura și tiparul tipografiei eredei de Closius în Sibiiu. Opu cuprinde toate principiile și regulile relative la alegerea, înșirarea, prelucrarea și propunerea materiilor catechetice din religiunea creștinească, istoria învețământului catehetic creștinesc dela Isus și până în zilele nòstre, literatura ramului acestuia și catechese practice ca modele la compunerea catecheselor pentru școlă și biserică, și este merit mai întâiu ca manual la prelegerile catechetice în institute teologice, apoi și ca manual pentru păstorii suflatești la elucrarea temelor catehetice pentru conferințele pastorale. Prețul unui esemplar pentru Austro-Ungaria este 5 fiorini v. a.; pentru România 13 franci; și se vinde — deocamdată — pentru Bucovina la autorul însuși, érá pentru România, Transilvania, Ungaria și Bănat la tipografia Eredei de Closius în Sibiiu. — Pentru domni librari cu 20% rabat. — Cernăuți în Iuliu 1879. Autorul.

Deslegarea giciturii numerice din N-rul 21:

Constantinopole.

Deslegare nimerită primirăm dela d-ra Marie ... (?) din Sibiiu și dela d-nii: *I. Butanchy* din Brăila; *V. Brendușianu* din Clușiu; *E. Meșian* și *M. Marcuțiu* din Arad; *M. Popovici* și *I. Popescu* dela Herăstrău; *L. Spănu* și *O. Dlujanschi* din Suceva.

Posta Redacțiunei.

D-lui *M. M.*, Arad. Când îi va veni rëndul. — D-lui *S. I. G.*, Galați. Puteți trâmite și în bucăți; când vom avea întregul, îl vom studia. — D-lui *V. V.*, Piatra. Ați uitat să trâmiteți deslegarea. — D-lui *O. Dl.*, Suceva. Putem publica restul, afară de obiceiurile dela nunți, decă ve învoiți. Nu ne mai trebuie drepturi conține alușiuni politice și învinovățiri prea violente pentru a putea fi publicată.

La învitatele nòstră din N-rul 21 Dl. Dlujanschi ne răspunde că nu cunoșce nici un manuscris al d-lui *S. Fl. Marian*, că unele orații le-a căpetat dela un student și nu se miră decă descrierile acelorăși obiceiuri, descrieri compuse de două persoane diferite, sémână una cu alta; nici nu se poște altfel, decă descrierile sunt fidele. Ori cum ar fi, noi nu vom mai continua publicarea obiceiurilor de la nunți, pentru a nu da privilegiu la discuțiuni neplăcute.